Parlamentul European
2024-2029

Comisia pentru afaceri economice și monetare

2025/2056(INI)

14.5.2025

PROIECT DE RAPORT

referitor la impactul inteligenței artificiale asupra sectorului financiar
(2025/2056(INI))

Comisia pentru afaceri economice și monetare

Raportoare: Arba Kokalari

CUPRINS

Pagina

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN.....3

EXPUNERE DE MOTIVE.....9

ANEXĂ: ENTITĂȚILE SAU PERSOANELE DE LA CARE RAPORTOAREA A PRIMIT CONTRIBUȚII.....11

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la impactul inteligenței artificiale asupra sectorului financiar (2025/2056(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere comunicarea Comisiei din 9 aprilie 2025 intitulată „Planul de acțiune privind continentul IA” (COM(2025)0165),

– având în vedere raportul Autorității Europene pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA) din 25 februarie 2025 intitulat „Artificial intelligence in EU investment funds: adoption, strategies and portfolio exposures” (Inteligența artificială în fondurile de investiții ale UE: adoptare, strategii și expuneri ale portofoliilor),

– având în vedere declarația publică a ESMA din 30 mai 2024 privind utilizarea inteligenței artificiale (IA) în prestarea de servicii de investiții de retail,

– având în vedere raportul Autorității Europene de Asigurări și Pensii Ocupaționale (EIOPA) din 10 februarie 2025 intitulat „Impact Assessment of EIOPA’s Opinion on AI governance and risk management” (Evaluarea impactului avizului EIOPA privind guvernanța IA și gestionarea riscurilor),

– având în vedere raportul EIOPA din 30 aprilie 2024 intitulat „Report on the digitalisation of the European insurance sector” (Raport privind digitalizarea sectorului european al asigurărilor),

– având în vedere raportul Autorității Bancare Europene (ABE) din 29 noiembrie 2024 intitulat „Risk Assessment Questionnaire (RAQ) – Autumn 2024” (Chestionar de evaluare a riscurilor – toamna anului 2024),

– având în vedere raportul ABE din 4 august 2023 intitulat „Machine learning for internal ratings-based models” (Învățarea automată pentru modele pe bază de ratinguri interne),

– având în vedere documentul publicat de Banca Centrală Europeană la 7 mai 2024 intitulat „The rise of artificial intelligence: benefits and risks for financial stability” (Ascensiunea inteligenței artificiale: avantaje și riscuri pentru stabilitatea financiară),

– având în vedere documentul de lucru al Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică din 15 decembrie 2023 intitulat „Generative Artificial Intelligence in finance” (Inteligența artificială generativă în finanțe),

– având în vedere raportul Băncii Reglementelor Internaționale din 12 decembrie 2024 intitulat „Regulating AI in the financial sector: recent developments and main challenges” (Reglementarea IA în sectorul financiar: evoluții recente și principalele provocări),

– având în vedere raportul Băncii Reglementelor Internaționale din 13 iunie 2024 intitulat „Intelligent financial system: how AI is transforming finance” (Sistemul financiar inteligent: cum transformă IA finanțele),

– având în vedere raportul grupului de experți la nivel înalt al G7 din 19 decembrie 2024 intitulat „Artificial Intelligence and Economic and Financial Policy Making” (Inteligența artificială și elaborarea politicilor economice și financiare),

– având în vedere documentul publicat de Consiliul pentru Stabilitate Financiară la 14 noiembrie 2024 intitulat „The Financial Stability Implications of Artificial Intelligence” (Implicațiile inteligenței artificiale asupra stabilității financiare),

– având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1624 al Parlamentului European și al Consiliului din 31 mai 2024 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului[1],

– având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1689 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 300/2008, (UE) nr. 167/2013, (UE) nr. 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 și (UE) 2019/2144 și a Directivelor 2014/90/UE, (UE) 2016/797 și (UE) 2020/1828 (Regulamentul privind inteligența artificială)[2],

– având în vedere Regulamentul (UE) 2022/2554 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 decembrie 2022 privind reziliența operațională digitală a sectorului financiar și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009, (UE) nr. 648/2012, (UE) nr. 600/2014, (UE) nr. 909/2014 și (UE) 2016/1011[3],

– având în vedere Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)[4],

– având în vedere Directiva (UE) 2016/97 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 ianuarie 2016 privind distribuția de asigurări (reformare)[5],

– având în vedere Regulamentul (UE) nr. 600/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 mai 2014 privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012[6],

– având în vedere Directiva 2014/65/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind piețele instrumentelor financiare și de modificare a Directivei 2002/92/CE și a Directivei 2011/61/UE[7],

[1] JO L, 2024/1624, 19.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1624/oj.
[2] JO L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
[3] JO L 333, 27.12.2022, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2554/oj.
[4] JO L 119, 4.5.2016, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
[5] JO L 26, 2.2.2016, p. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/97/oj.
[6] JO L 173, 12.6.2014, p. 84, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/600/oj.
[7] JO L 173, 12.6.2014, p. 349, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj.

– având în vedere Regulamentul (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012[8],

– având în vedere Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE[9],

– având în vedere Directiva 2011/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2011 privind administratorii fondurilor de investiții alternative și de modificare a Directivelor 2003/41/CE și 2009/65/CE și a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009 și (UE) nr. 1095/2010[10],

– având în vedere Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II)[11],

– având în vedere Directiva 2009/65/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iulie 2009 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind organismele de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM)[12],

– având în vedere rezoluția sa din 3 mai 2022 referitoare la inteligența artificială în era digitală[13],

– având în vedere articolul 55 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri economice și monetare (A10-0000/2025),

A. întrucât Regulamentul UE privind inteligența artificială introduce primul cadru de reglementare cuprinzător pentru inteligența artificială (IA) din lume;

B. întrucât Regulamentul privind IA definește două cazuri de utilizare cu grad ridicat de risc pentru sectorul serviciilor financiare, și anume utilizarea sistemelor de IA pentru a evalua punctajul de credit și bonitatea consumatorilor, respectiv pentru evaluarea riscurilor și stabilirea prețurilor pentru asigurarea de sănătate și de viață;

C. întrucât un sistem de IA este definit în Regulamentul privind IA ca un sistem bazat pe o mașină care este conceput să funcționeze cu diferite niveluri de autonomie și care poate prezenta adaptabilitate după implementare, și care, urmărind obiective explicite sau implicite, deduce, din datele de intrare pe care le primește, modul de generare a unor rezultate precum previziuni, conținut, recomandări sau decizii care pot influența mediile fizice sau virtuale;

[8] JO L 176, 27.6.2013, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj.
[9] JO L 176, 27.6.2013, p. 338, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj.
[10] JO L 174, 1.7.2011, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/61/oj.
[11] JO L 335, 17.12.2009, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/138/oj.
[12] JO L 302, 17.11.2009, p. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/65/oj.
[13] JO C 465, 6.12.2022, p. 65.

D. întrucât sistemele utilizate pentru a îmbunătăți optimizarea matematică sau pentru a accelera și a aproxima metodele tradiționale și consacrate de optimizare, cum ar fi metodele de regresie liniară sau logistică, nu intră în domeniul de aplicare al definiției unui sistem de IA,

Situația adoptării IA în serviciile financiare

1. ia act de adoptarea diversificată și pe scară largă a IA în sectorul serviciilor financiare din UE, învățarea automată fiind utilizată de mult timp, iar IA generativă fiind aplicată din ce în ce mai mult ca instrument de sprijin; subliniază că majoritatea cazurilor de utilizare a IA urmăresc să simplifice procesele administrative (back-office), cele mai multe fiind aplicații simple și nu inovații cu grad ridicat de risc și doar un număr limitat de cazuri de utilizare fiind orientate către client, dintre care niciunul în regim de pilot automat[14];

2. evidențiază că utilizarea IA în serviciile financiare poate aduce avantaje societale, inclusiv pentru depistarea fraudelor, controalele împotriva spălării banilor, asistența pentru clienți, monitorizarea tranzacțiilor, verificarea sancțiunilor, prelucrarea cererilor de despăgubire, consilierea financiară personalizată, evaluarea riscului de credit, asistența pentru respectarea reglementărilor, integrarea clienților și verificarea identității lor, supravegherea pieței și monitorizarea abuzurilor de piață;

3. constată că principalele riscuri legate de utilizarea IA în serviciile financiare decurg din calitatea, acuratețea și reprezentativitatea datelor pe care sunt antrenate modelele, precum și din necesitatea de a garanta o guvernanță solidă a datelor, de a preveni rezultatele discriminatorii și de a evita prejudecățile sistemice; ia act de provocările legate de vulnerabilitățile în materie de securitate cibernetică și de capacitatea de explicare a sistemelor de IA;

4. înțelege că instituțiile financiare au adoptat o abordare prudentă și treptată privind dezvoltarea și adoptarea sistemelor de IA, astfel încât să asigure conformitatea cu legislația transversală și sectorială existentă; reliefează că această abordare prudentă poate fi determinată și de o cerere nedemonstrată din partea clienților, de evoluția așteptărilor lor și de considerente de risc;

5. ia act de dependența actorilor financiari din UE de furnizorii de tehnologie din țări terțe pentru software și instrumente de IA, ceea ce poate conduce la un risc de concentrare și poate reduce puterea de negociere a instituțiilor financiare la negocierea sau modificarea condițiilor contractuale pentru serviciile de IA; subliniază că întreprinderile din UE trebuie să poată utiliza infrastructura de cloud existentă pentru dezvoltarea și adoptarea IA; sprijină, cu toate acestea, inițiativele UE menite să stimuleze dezvoltarea IA și tehnologiei cloud;

Cadrul de reglementare a IA în serviciile financiare

[14] Chestionarul ABE de evaluare a riscurilor, toamna anului 2024; Raportul EIOPA privind digitalizarea sectorului european al asigurărilor; Raportul ESMA privind inteligența artificială în fondurile de investiții ale UE.

6. evidențiază că sectorul serviciilor financiare este puternic reglementat și face obiectul mai multor acte legislative sectoriale, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, care le impun actorilor să gestioneze riscurile într-o varietate de domenii, cum ar fi protecția datelor, genealogia datelor, calitatea datelor, guvernanța datelor, reziliența operațională, externalizarea, riscul de model, rezultatele discriminatorii și riscul de piață și de credit, care formează împreună cadrul pentru adoptarea și guvernanța IA în sectorul serviciilor financiare[15];

7. își exprimă îngrijorarea cu privire la incertitudinile juridice și la suprapunerile în materie de reglementare dintre Regulamentul privind IA și legislația sectorială;

8. reamintește că Regulamentul privind IA permite derogări limitate pentru instituțiile financiare în cazul în care există cerințe echivalente în temeiul legislației UE privind serviciile financiare; își exprimă îngrijorarea cu privire la lipsa unor orientări suficiente privind interpretarea acestor suprapuneri și interacțiuni în materie de reglementare; avertizează cu privire la adoptarea unei abordări maximaliste în ceea ce privește interpretarea Regulamentului privind IA, ceea ce ar complica și mai mult respectarea normelor de către instituțiile financiare; recunoaște provocarea generată de așteptările și interpretările juridice diferite ale agențiilor de supraveghere cu privire la aplicarea acquis-ului, ceea ce conduce la fragmentarea pieței unice;

9. își exprimă îngrijorarea cu privire la limitările impuse utilizării IA în serviciile financiare prin RGPD și prin cerințele sale privind reducerea la minimum a datelor, limitarea scopului, consimțământul clienților și prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile financiare;

Recomandări pentru a asigura utilizarea responsabilă a IA în serviciile financiare

10. regretă că UE a rămas în urmă în ceea ce privește inovarea și investițiile în domeniul IA; consideră că sectorul serviciilor financiare, primul ca volum de cheltuieli pentru produse și servicii TIC, are potențialul de a acționa drept catalizator în mobilizarea investițiilor private în IA;

11. invită Comisia să asigure claritate și orientări referitoare la modul în care reglementările existente privind serviciile financiare se aplică utilizării IA în serviciile financiare; consideră că astfel de orientări ar trebui să urmărească să permită utilizarea IA în sectorul serviciilor financiare; solicită elaborarea unor definiții coerente și simplificarea cadrului de reglementare pentru a evita duplicarea cerințelor, inclusiv a cerințelor de raportare privind evaluarea riscurilor;

12. avertizează cu privire la adoptarea unei noi legislații sectoriale pentru a reglementa IA în serviciile financiare, întrucât există deja norme sectoriale care reglementează adoptarea IA; consideră că acest lucru ar crea niveluri suplimentare de complexitate și incertitudine și, în cele din urmă, ar priva sectorul de avantajele utilizării IA; recomandă

[15] Printre exemplele notabile de acte legislative sectoriale pertinente se numără Regulamentul privind cerințele de capital, Directiva privind cerințele de capital, Directiva Solvabilitate II, Directiva privind distribuția de asigurări, Regulamentul privind piețele instrumentelor financiare, Directiva privind piețele instrumentelor financiare, Regulamentul privind reziliența operațională digitală, Directiva privind administratorii fondurilor de investiții alternative și Directiva OPCVM, precum și orientările și standardele tehnice de reglementare însoțitoare, redactate de agențiile europene de supraveghere.

insistent Comisiei și statelor membre să se coordoneze pentru a evita suprareglementarea la elaborarea legislației aferente și pentru a preveni crearea unor bariere noi în piețele transfrontaliere;

13. invită autoritățile de supraveghere naționale și europene să sprijine adoptarea IA prin promovarea unor interpretări coerente și prin evitarea aplicării excesiv de stricte a reglementărilor existente; consideră că a nu sprijini adoptarea IA poate priva sectorul serviciilor financiare de avantajele sale; accentuează că atitudinea și abordarea autorităților de supraveghere sunt la fel de importante ca normele; recomandă ca măsurile de supraveghere să acorde prioritate riscurilor operaționale concrete, acolo unde au fost identificate, și nu unor preocupări abstracte sau teoretice;

14. consideră că pentru schimbări semnificative în utilizarea IA sunt necesare competențe și talente adecvate, având în vedere că utilizarea IA depinde de capacitățile umane; sprijină măsurile luate de industrie pentru a îmbunătăți înțelegerea și utilizarea responsabilă a tehnologiei IA în acest sector; solicită mai multă claritate în ceea ce privește cerințele Regulamentului privind IA ca instituțiile financiare să respecte obligațiile de alfabetizare în domeniul IA;

°

° °

15. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului și Comisiei.

EXPUNERE DE MOTIVE

Prezentul raport examinează utilizarea și impactul IA în sectorul serviciilor financiare, precum și cadrul său de reglementare. Raportoarea oferă recomandări de politică pentru a permite utilizarea IA în serviciile financiare și pentru a clarifica suprapunerile în materie de reglementare. Raportul abordează aspecte specifice sectorului serviciilor financiare și nu vizează chestiuni care intră în sfera de competență a altor comisii.

Raportoarea consideră că este esențial ca dezbaterea de orientare privind IA în serviciile financiare să fie ancorată în realitate și să se concentreze pe puncte concrete și plauzibile. Trebuie să se țină seama în mod corespunzător de cadrul juridic existent și de realitățile practice ale utilizării tehnologiei în serviciile financiare în loc să se speculeze asupra unor preocupări abstracte sau teoretice.

Prin urmare, raportul începe prin a analiza adoptarea IA în acest sector. Se constată că majoritatea cazurilor de utilizare a IA urmăresc mai degrabă să reducă costurile prin optimizarea operațiunilor decât să creeze noi fluxuri de venituri. Majoritatea cazurilor de utilizare constituie mai degrabă aplicații simple decât inovații cu grad ridicat de risc, drept care se poate afirma cu certitudine că adoptarea IA în domeniul finanțării s-a desfășurat prudent. Suntem departe de a ne confrunta cu un sistem financiar controlat sau dependent în mare măsură de modele de IA autonome sau cu pilot automat care să amenințe stabilitatea financiară și interesele consumatorilor.

Din contră, sectorul este atât de puternic reglementat și se pune atât de mult preț pe responsabilitatea instituțiilor financiare încât cea mai mare parte a cazurilor de utilizare implică în același timp riscuri reduse și prezența unui specialist uman în proces. Cu toate acestea, răspândirea și adoptarea tehnologiilor IA în sectorul serviciilor financiare prezintă un potențial semnificativ. Nu numai că pot eficientiza funcționarea sectorului, îmbunătăți serviciile pentru consumatori și consolida competitivitatea întreprinderilor europene, ci pot și să sprijine combaterea spălării banilor și depistarea fraudelor într-un mod mai eficient.

Aceste aspecte nu înseamnă că adoptarea IA în serviciile financiare este lipsită de riscuri. Problema calității datelor, a capacității de explicare și a transparenței IA constituie o provocare în acest domeniu, la fel ca în altele. Cu toate acestea, sectorul serviciilor financiare, cu multitudinea sa de directive și regulamente detaliate, este în măsură să facă față acestor riscuri. Legislația UE privind serviciile financiare impune instituțiilor financiare, indiferent dacă sunt bănci, întreprinderi de asigurări sau administratori de active, să instituie sisteme pentru calitatea datelor, genealogia datelor, guvernanța datelor, reziliența operațională, externalizarea, riscul de model, riscurile de concentrare, rezultatele discriminatorii și altele, ceea ce oferă un cadru pentru adoptarea și guvernanța IA. Pe măsură ce adoptarea IA în domeniul finanțelor progresează, va fi esențial să se monitorizeze în continuare aceste riscuri și să se pună la dispoziția experților financiari resurse, formări și cunoștințe pentru a le sprijini alfabetizarea în domeniul IA.

Cealaltă variantă este de a adopta o abordare restrictivă în ceea ce privește adoptarea IA în domeniul financiar, elaborând noi legi de teama unor consecințe necunoscute sau pentru că statu-quoul este comod. O astfel de politică ar priva sectorul serviciilor financiare de posibilitatea de a utiliza IA. Acest lucru ar submina, în cele din urmă, competitivitatea sectorului, calitatea serviciilor oferite și avantajele oferite consumatorilor. Ar avea, de asemenea, un impact negativ asupra investițiilor în tehnologiile IA, având în vedere că

sectorul serviciilor financiare este primul ca volum de cheltuieli pentru produse și servicii TIC. Un astfel de parcurs ar trebui exclus, având în vedere cursa mondială pentru IA, marile realități geopolitice pe care se bazează și faptul că UE a rămas deja în urmă.

ANEXĂ: ENTITĂȚILE SAU PERSOANELE DE LA CARE RAPORTOAREA A PRIMIT CONTRIBUȚII

Potrivit articolului 8 din anexa I la Regulamentul de procedură, raportoarea declară că a primit contribuții de la următoarele entități sau persoane pentru întocmirea proiectului de raport, înainte de adoptarea acestuia în comisie:

Entitatea și/sau persoana
Associazione Bancaria Italiana
L'Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (ACPR), Banque de France
BlackRock
Bundesverband deutscher Banken e.V.
Danske Bank A/S
Deutsche Bank AG
European Banking Authority (EBA)
European Banking Federation
European Commission (DG FISMA)
European Fund and Asset Management Association (EFAMA)
European Insurance and Occupational Pensions Agency (EIOPA)
European Securities and Markets Authority (ESMA)
Eurofinas
Febelfin
Fédération bancaire française
Finance Denmark
Finance Sweden
Finance Watch
Finansförbundet (Financial Sector Union of Sweden)
Finansinspektionen (Financial Supervisory Authority, Sweden)
Finanssiala ry - Finance Finland
GDV - German Insurance Association
Insurance Europe
Klarna Bank AB
Mastercard Europe
Mistral AI
Nordea Bank Abp
OpenAI OpCo, LLC
Rabobank
Salesforce Inc.
Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ)
Société Générale
Stripe, Inc.
Svenska Handelsbanken AB
Svensk Försäkring (Insurance Sweden)
Swedish Financial Technology Association
Swedbank AB (publ)
The Alan Turing Institute

Trygg-Hansa

Lista de mai sus este elaborată sub responsabilitatea exclusivă a raportoarei.

În cazul în care în listă sunt identificate persoane fizice prin numele sau funcția lor ori prin ambele elemente, raportoarea declară că a transmis persoanelor fizice în cauză Avizul Parlamentului European nr. 484 privind protecția datelor (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), în care sunt stabilite condițiile în care sunt prelucrate datele lor cu caracter personal, precum și drepturile legate de prelucrarea respectivă.